

16.05.2022

-

Sosiaali- ja terveysministeriölle**Viite**

Lausuntopyyntö kolmesta valtioneuvoston asetuksesta, jotka koskevat eräiden tuotteiden ja palvelujen saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimuksia (VN/11443/2021)

Helsingin seudun liikenteen lausunto Esteettömyysdirektiiviin liittyvistä valtioneuvoston asetuksista

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) kiittää lausuntopyynnöstä valtioneuvoston asetuksiin liittyen esteettömyysdirektiivin toimeenpanoon.

HSL pitää hyvänä asetusten tavoitetta parantaa esteettömiä ja saavutettavia palveluita. HSL:n kommentit keskittyvät pääasiassa asetukseen eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksissa, koska rajauksen perusteella joukkoliikennevälineisiin asennetut itsepalvelupäätteet kuten matkakorttien lukulaitteet kuuluvat tämän sääntelyyn piiriin. HSL näkee erityisen tärkeäksi lausua tästä asetuksesta, koska joukkoliikenteen maksupäätteet muodostavat muista itsepalvelupäätteistä eroavan kokonaisuuden, jolla on omia erityispiirteitä.

Valtioneuvoston asetus eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista

Esteettömyystoiminnot, kuten ääniohjaus, on määritelty asetuksissa varsin yksityiskohtaisesti. Vaatimusten välistä suhdetta tulisi asetuksissa kuitenkin vielä tarkentaa; ovatko esimerkiksi tekstistä puheeksi -toiminto ja kuuloketoiminto yhdessä käytettäviä toimintoja? Tuleeko tekstistä puheeksi -toiminnon toimia ilman kuuloketta esimerkiksi laitteessa olevan kaiuttimen kautta?

Mikäli toimintojen, kuten ääniohjauksen, edellytetään toimivan ilman erillistä käyttöönottoa, muodostavat vaaditut ominaisuudet näkemyksemme mukaan merkittävän riskin yksityisyydensuojalle käyttöympäristössä. Liikenteen itsepalvelupäätteet on sijoitettu avoimiin tiloihin, joissa äänen kulkua ei voida rajata ja näin ollen itsepalvelupäätteen sisällön päätymistä sivullisille ei voida estää. Ilman erillistä käyttöönottoa oleva ääniohjaus heikentää myös joukkoliikennepalvelun kokonaisuuden esteettömyyttä, tuomalla ympäristöön lisähälyä ja häiriten esimerkiksi pysäkkikuulutusten kuuluvuutta.

Merkittävä osa olemassa olevista itsepalvelupäätteistä perustuu erilaisiin kosketusnäyttöihin, jossa ei ole erillisiä koskettamalla erottuvia näppäimiä. Tämä lisävaatimus tarkoittaa markkinoilla olemassa oleviin laitteisiin kehitystarpeita, mikä luonnollisesti lisää näiden järjestelmien monimutkaisuutta ja toteutuskustannuksia.

16.05.2022

-

Muita huomioita esityksistä

Asetusluonnokset eivät huomioi käynnissä olevaa vahvaa mobiilipalveluiden kehitystä. Mobiilipalveluiden kehitystä ja toimivuutta säännellään jo nyt kattavasti saavutettavuuden kautta ja käytännössä digitaaliset palvelut ovat pääasiallinen palvelukanava kaikille asiakkaille jo tällä hetkellä.

Sääntelyssä tulisikin huomioida, että myös esteettömyysominaisuuksia tarvitsevien käyttäjien ensisijaiset palvelukanavat ovat mobiilikanavat ja kyseiset käyttäjäryhmät ohjataan lähtökohtaisesti kyseisten palveluiden piiriin. Fyysisen ympäristön laitteisiin tehtävät investoinnit eivät siis välttämättä paranna palveluiden esteettömyyttä siinä määrin kuin muualle suunnatut investoinnit.

Asetusten vaikutusten arvioinnissa todetaan, että mahdollisten hyötyjen uskotaan olevan kaikille talouden toimijoille suurempia kuin esteettömyyteen liittyvät mahdolliset kustannukset. Joukkoliikenteen piirissä tämä ei ole odotettavissa esimerkiksi itsepalvelupäätteiden laitevalmistajien nykyinen tarjonta huomioon ottaen. Yleisesti lisäsääntely nostaa kustannustasoa ja rajoittaa pienten toimittajien pääsyä markkinoille. Erytisen tärkeää onkin varmistaa, ettei kansallisella sääntelyllä tältä osin vaadita erilaisia ominaisuuksia kuin muualla sisämarkkinoilla vaaditaan.

Erytisesti joukkoliikennealalle, joka on merkittävä peruspalvelu ja kärsinyt koronan aiheuttamista muutoksista, nämä lisäkustannukset aiheuttavat taloudellisia paineita. Tästä syystä HSL näkee tarpeen huomioida asetusten käytäntöpanossa kohdennetun rahoituksen esteettömyyden edistämiseksi. Toimivaa esteettömyyttä ei voi näkemyksemme mukaan edistää ilman kustannuksia.

Yleisenä huomiona todettakoon, että huolimatta HSL:n mainitsemisesta jake-luistoissa, lausuntopyyntöä ei ole toimitettu HSL:n kirjaamoon. Tältä osin toivomme jatkossa huolellisuutta.

Lisätietoja lausunnosta antaa informaatio suunnittelija Joonas Packalén, etunimi.sukunimi@hsl.fi.